

HUMANISME EN SAMENWERKING

Het zijn helaas onze eigen leden, die klaar staan om ons te verloochenen. Met deze scherpe woorden besloot voorzitter Van Praag 's middags zijn toespraak op de goedbezochte regionale kaderconferentie van 1 februari j.l. in het Erasmushuis te Utrecht. Onder de titel „Humanisme en Samenwerking” had hij geschetst op welke wijze het humanisme een nuttige bijdrage kan leveren aan de samenleving. Namelijk niet door zich te verschuilen achter weifelende, kleurloze algemeenheid, waarin de angst naar voren komt om zich duidelijk uit te spreken. Er is echter een niet te onderschatten organisatorische functie voor het humanisme weggelegd als het van werkelijk humanistische grondslag uitgaat en het gelijkgerechtigd is in theorie en praktijk. Dit is een moeizaam proces, wat door velen wordt afgewezen, die toch in de rijen van het H.V. thuishoren. Afwijzen, ook als het aktiviteiten betreft die levensovertuiging tot grondslag hebben, zoals de geestelijke verzorging, het vormingsonderwijs e.d. Terecht bestaat de vrees voor verzuiling, het schrikbeeld van elke humanist, maar dat geldt dan het terrein van de praktische doeleinden, zoals politiek.

Algemeenheid wordt ook 'n holle kreet, als een samenwerking bepleit wordt, waarin de gelijkberechtigtheid zoek is. Dan moet die samenwerking afgewezen worden en moet bewezen worden dat het humanisme het ook zelf kan. Voor samenwerking is wederzijds prestige noodzakelijk en — alhoewel dit een teleurstellende realiteit is — moet men eerst iets presteren alvorens prestige te genieten. Dit eist inspanning, maar vooral ook het weten dat het humanisme een niet te verwaarlozen visie heeft op de bewustwording van de mens, die niet ten onder mag en kan gaan in de kreet algemeenheid. Behalve zij, die terecht te allen tijde beducht zijn voor verzuiling, is er een grote schare van onverschilligen, weifelaars en zogenaamde deskundigen die altijd weer bedenkingen hebben als er een eigen stuk werk moet worden opgebouwd. Zij streven naast de realiteit staande idealen na en vergeten daarbij dat ideeën pas werkelijk belangrijk worden als men ze organisatorisch weet waar te maken.

Samenwerking daar waar mogelijk; zelf aan de slag gaan waar noodzakelijk.*) Het wezenlijke strijdpunt is dan ook niet een frontaanval op de kerken, noch van de kerken op het Humanistisch Verbond. De strijd ligt op het vlak van feitelijke gelijkwaardigheid, die veroverd moet worden op onverschilligheid, kleurloosheid en weifeling.

In de ochtenduren had organisatie-secretaris Polet aan de hand van cijfers gesproken over „Voorlichting en Ledenwerving”. Teneinde tot goede voorlichting te komen, is het niet alleen noodzakelijk dat wij weten wat er in het Verbond omgaat, maar evenzeer dienen we te we-

HET HOOFDBESTUUR BESPRAK....

in zijn vergadering van 29 februari o.m. de verheugende groei van het ledental. Aan het eind van deze maand bedroeg dit 12.153, hetgeen een stijging in de eerste twee maanden van dit jaar van 248 betekent. Ook het aantal abonnee's op de publicaties van het Verbond neemt toe. De voorzitter deed mededeling van het ongeval, dat aan het lid van het H.B. Prof. Stuiveling is overkomen. Hoewel gelukkig niet ernstig, betekent dit toch dat hij enkele maanden niet aanwezig zal zijn. Ook de redacteur van Mens en Wereld, Van der Vliet, moet op doktersadvies zijn werkzaamheden enige tijd staken. De voormalige redacteur Bonger is bereid zijn plaats, voorzover nodig, in te nemen, hetgeen met grote waardering wordt aanvaard.

Ten aanzien van het congres van de Internationale Humanistische en Ethische Unie, dat in 1966 in Parijs zal plaats vinden, had een verdere bespreking plaats over onderwerpen, die daar aan de orde dienden te komen. Met name „de boodschap van het humanisme”, verdient de aandacht vooral in een tijd, waarin ook de kerk tot uitspraken komt met een humanistische tendens.

Het hoofdbestuur aanvaardde een wijziging in het reglement van de federatie Den Haag en wees de suggestie van het bestuur van de gemeenschap Zandvoort af, aan de naam „Humanistisch Verbond” toe te voegen „Verbond voor buitenkerkelijken. De benoeming van een plaatselijk geestelijk raadsman werd goedgekeurd.

De bespreking van het concept-jaarverslag en de financiële jaarstukken leidde o.m. tot de vraag, in hoeverre deze stukken voor publicatiedoeleinden geschikt gemaakt kunnen worden. Het dagelijks bestuur kreeg opdracht hiervan de mogelijkheden te onderzoeken, met name in het congresjaar. De financiële toestand is, vooral door de toezeggingen van de leden om hun contributie te verhogen, gelukkig niet zo verontrustend als meermaals het geval is geweest. Er is echter wel re-

EEN GESLAAGD EXPERIMENT

De gemeenschap Amsterdam-West had in haar december-circulaire aangekondigd, dat bij voldoende belangstelling op zaterdag 28 december een kerstbijeenkomst voor de alleenstaande leden zou worden georganiseerd. Ten grondslag hieraan lag de gedachte, dat de diverse feestdagen in december zó bij uitstek familiefeesten zijn, dat het daarvoor voor alleenstaanden, die deze dagen niet in gezinsverband kunnen doorbrengen, vaak eenzame en wat moeilijke dagen zijn.

Toen de circulaire in zee was, werd met spanning op de reacties gewacht. Nu, die bleven niet uit. Met elf mensen kwamen we op 28 december bijeen in het gastvrije gebouw van Humanitas, 's morgens tegen elfen. Nog vóór het eerste kopje koffie was rondgedeeld, was er al een geanimeerd gesprek gaande. En toen we omstreeks kwart over 5 naar huis gingen, waren we nog niet uitgepraat en de dag was omgevlogen. Natuurlijk werd er niet alleen gepraat. Ter afwisseling werden enkele grammofoonplaatjes gedraaid, iemand droeg een gedicht voor, een ander las een mooi verhaal voor en daartussen door schoven we aan een gezellig gedekte tafel om bij kaarslicht een kop soep en wat broodjes te nuttigen, waarbij ook een geanimeerd tafelgesprek niet ontbrak. Daarbij kwam naar voren dat ieder zich op dit feest bijzonder op zijn gemak voelde, omdat allen in dezelfde positie verkeerden.

Het is dan ook niet verwonderlijk, dat alle deelnemers graag een volgend jaar weer zo'n bijeenkomst zouden meemaken. Daarbij kwam eenstemmig de wens naar voren, dan op een van de kerstdagen en/of op oudejaarsavond bij elkaar te komen.

Graag geef ik alle gemeenschappen het organiseren van een dergelijke bijeenkomst in overweging. Gemeenschap West komt, voortbouwend op dit geslaagde experiment, stellig volgend jaar opnieuw met een voorstel voor de dag. Misschien ook iets om eens elders aan de orde te stellen?

(N. Vrind, in De Loopmare)

Abonneert U op: **HET WOORD VAN DE WEEK**
het orgaan van de Humanistische Luisterkring

Het abonnementsgeld bedraagt f 5.50 per jaar.
Administratie: Oudegracht 152, Utrecht, Postgiro 58

vervolg: Humanisme en samenwerking

ten hoe de ander ons ziet. Daarom is de voorlichting binnen eigen kring — vooral de nieuwe leden — ook dringend nodig. Gelukkig kon — ook tijdens de discussie — gekonstateerd worden, dat waar de goede wil en de wetenschap dat het kan, aanwezig is er ook verheugende resultaten zijn. Dit neemt niet weg, dat voorlichting zowel binnen eigen kring als naar buiten toe, geen incidentele aangelegenheid is, maar tot de vaste activiteiten gerekend dient te worden zoals de geestelijke verzorging, het vormingsonderwijs, het zieken- en bejaardenbezoek, e.d.

M. V.

1) Spreker verwees naar aanleiding hiervan naar zijn artikel „Actieve verantwoordelijkheid“, verschenen in Rekenschap jrg. 7, no. 3. Een enkele overdruk van dit artikel (f 0,25) is nog op het Centraal Bureau te Utrecht aanwezig.

vervolg: Het Hoofdbestuur besprak ...

kening gehouden met een hogere opbrengst van het Steunfonds. Of hier niet te optimistisch over gedacht wordt, zal de toekomst leren. Het H.B. komt weer op 21 maart bijeen.....

PRAKTISCH HUMANISME OP DE TELEVISIE

De uitzending van het Humanistisch Verbond in samenwerking met de Vara zal plaats vinden op vrijdag 3 april a.s. Niet om vijf voor half elf, zoals de vorige maal maar tussen half acht en acht (19.30 tot 20 uur). Zoals de titel reeds vermeld zal deze t.v.-uitzending gewijd zijn aan het praktisch humanisme - geestelijke verzorging, zieken- en bejaardenbezoek e.d. - en het Steunfonds.

STUDENTENVERENIGING „SOCRATES“

Na een onderbreking van enkele jaren bestaat er weer een afdeling van de Studentenvereniging op humanistische grondslag „Socrates“ in Utrecht. Een gunstig verlopen werfactie onder de eerste-jaars heeft er toe geleid dat Utrecht op het afgelopen eerstejaarscongres officieel opgenomen is als afd. van de S.V.H.G. In vrijwel alle universiteits- en hogeschoolsteden bestaat nu een afdeling, behalve in Rotterdam welke afdeling vorig jaar opgeheven werd, in Eindhoven waar een zusterorganisatie bestaat en in Wageningen waar plannen tot oprichting bestaan.

(Ontleend aan de Humanistische Documentatiedienst)

EGO, BLAD VOOR JONGEREN

Het door het Humanistisch Thuisfront sedert anderhalf jaar uitgegeven maandblad „Ego“ is met ingang van de nieuwe jaargang enigszins van karakter veranderd. De redactie is nu in handen van de directeur van het Vormingscentrum te Driebergen, de heer H. Lips, die eveneens hoofd is van de geestelijke verzorging voor buitenkerkelijke militairen.

De andere leden van de redactie, voor het overgrote deel jongeren, blijven hun medewerking verlenen. Dat blijkt uit het januari-nummer, dat er weer bijzonder goed verzorgd uitziet. Men kan zich abonneren voor de prijs van f 5,— per jaar. Maar, en laten alle ouders van dienstplichtige militairen dat even noteren, deze militairen ontvangen het blad op aanvraag zonder betaling. Lothariuslaan 70, Bussum.

maart **steunfonds** maand

DE ZORGEN VAN EEN PLAATSELIJK GEESTELIJK RAADSMAN

De jonge humanistische beweging krijgt zijn tradities. Voor de vijfde maal organiseert het Steunfonds in maart zijn grote inzameling. Dit keer derhalve een jubileum-ronde

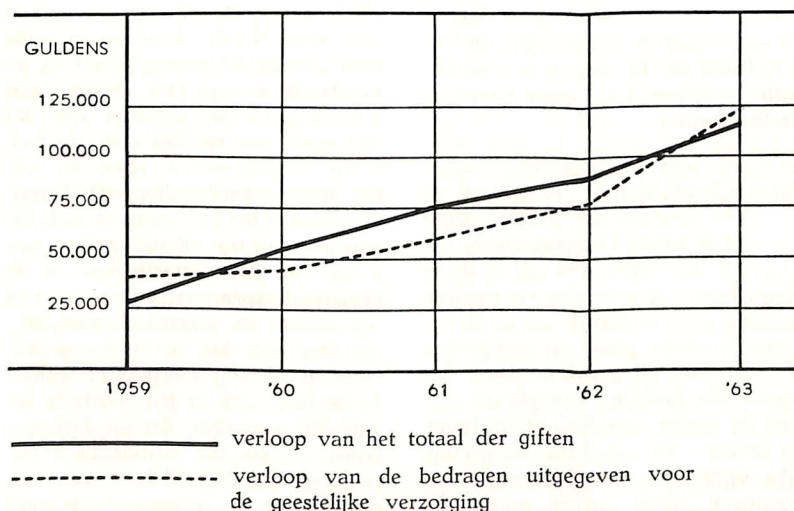
Enkele tientallen leden uit zes verschillende gemeenschappen hebben in de achter ons liggende weken hard aan de voorbereiding gewerkt. Duizenden folders gaan in maart de deur uit. Daarin staat wat Praktisch Humanisme is en waarom daarvoor extra financiële bijdragen nodig zijn.

In en Om blijft niet achter. Enkele geestelijke raadslieden vertellen u iets over hun werk. Het brede terrein van Praktisch Humanisme omvat meer; veel meer zelfs. Plaatsgebrek noopt tot zelfbeperking.

Wat u niet in de folders vindt en ook niet in dit nummer van In en Om is dat er veel meer zou moeten worden gedaan. In het Rijnmond-gebied werkt onze eerste full-time geestelijke raadsman. Is dat voldoende voor zo'n dichtbevolkte uitgestrektheid? Natuurlijk niet. Ook in de andere bevolkingscentra ziet men verlangend naar zulke krachten uit. Zou niet in ieder gewest tenminste één full-time raadsman moeten werken?

Voor het praktische werk dat het Verbond nu reeds verzet, en waar jaarlijks duizenden buitenkerkelijken dankbaar voor zijn, is veel geld nodig. Voor het vele werk, dat nog op ons ligt te wachten, is nog veel meer geld nodig.

Het Steunfonds ontmoet begrip. Kijkt u eens naar onderstaande tekening en u zult zien hoe voorspoedig het gegroeid is.

Dit jaar moet het Steunfonds tenminste f 133.000,— aan het Verbond afdragen. Dat kan als geen enkel Verbondslid verstek laat gaan.

Tast bij deze vijfde Steunfonds-ronde eens diep in uw beurs. Maak uw bijdrage in maart over.

Doe mee. Geef de folders, die u van het Steunfonds ontvangt, na lezing door aan vriend of kennis. Geef op grotere schaal bekendheid aan deze maart-actie.

Steunfonds en Verbond danken u bij voorbaat.

Zou iemand, die, aangemoedigd door het rustig en aandachtig luisteren van de raadsman, zijn leed en zorgen aan hem toevertrouwt, het geloven, als hij hoort, dat deze zelf in dit werk ook zijn moeilijkheden heeft? Toch is dat zo en misschien is het nuttig daar iets over te vertellen.

Er worden zware eisen aan hem gesteld. Allereerst dit luisteren, niet alleen aanhoren, wat er gezegd wordt, maar ook zich geheel verplaatsen in de situatie van de ander.

Dat vraagt naast echte belangstelling ook oefening. Stel u voor, de cliënt heeft zijn eerste aarzeling overwonnen. De woorden komen los, emotioneel geladen. Soms is de samenhang ver te zoeken. Het duurt lang voor het eigenlijke probleem zichtbaar wordt. Enkele uitspraken zijn onjuist. Feiten worden scheef getrokken, personen verkeerd beoordeeld. Dit alles in volle oprechtheid. De raadsman meent hieruit al te zien door welke oorzaken zijn cliënt ontspoord is. Maar hij moet zwijgen. Hij kan het mis hebben. Bovendien, de betrokkene moet zelf ontdekken waar de schoen wringt en, zij het met hulp van de raadsman, zelf de weg uit zijn moeilijkheden vinden en gaan. Dat vraagt begrip en gevoel voor de toestand, waarin de cliënt verkeert. Een discussie over wat juist is en wat niet, helpt hem niet, integendeel, hij klappt dicht.

Dat vraagt tijd — het horloge mag er niet aan te pas komen — en geduld. De raadsman moet kunnen wachten. Eigen oordeel voor zich houden.

Dat vraagt een sfeer te scheppen, waarin de ander zich veilig weet, dus met alles te voorschijn kan komen. Een waarin zijn geschokt zelfvertrouwen zich herstellen kan en verheldering van inzicht mogelijk is.

De opsomming is onvolledig, maar voldoende om te begrijpen, dat de raadsman herhaaldelijk beseft te kort te schieten, maar dat mag hem niet ontmoedigen.

Het is duidelijk, moeilijkheden te over. Maar wat hem het meeste dwars zit? Door gebrek aan tijd en aan helpers blijft er veel nood onder buitenkerkelijken ongelenigd. Er zijn meer mensen nodig, die zich geheel aan dit werk kunnen wijden, die goed voorbereid zijn en steeds op de hoogte blijven van nieuwe mogelijkheden. Dat kost geld en daarom: Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme.

Vrijwilliger

**STICHTING STEUNFONDS
PRAKTISCH HUMANISME
AMERSFOORT**

GIRO 6168

Het humanisme komt voort uit de mens en richt zich tot de mens. Het is niet los te denken van de concrete mens die zichzelf tracht te ontplooiën met zijn eigen krachten, hoe beperkt en bescheiden die ook mogen zijn. De mens weet dat hij noch volmaakt noch voltooid is, maar hij ervaart wel de eis om ernaar te streven. In een beperkte en gebrekkige situatie staande, kan hij er boven uit grijpen, kan hij zich voorstellen hoe hij eigenlijk zou moeten zijn. In zijn „hominitas” (het mens-zijn als gegeven, als feit) wortelt het besef van de „humanitas” (het menselijk-zijn, als opdracht). Beide zijn op elkaar betrokken en zonder elkaar ondenkbaar: de mens is niet zichzelf wanneer hij alleen zijn fysieke bestaan leidt van levend wezen zonder telkens daar boven uit te willen grijpen. Anderzijds is de idee van humanitas niet te realiseren als het los staat van het werkelijke bestaan van de mens, als het niet verankerd is in het eigen besef van de mens.

In de praktijk van het leven blijkt dat de mens vaak noch zijn eigen aanleg noch zijn eigen ideaal kan beseffen of realiseren zonder dat er de andere mens is, die hem als spiegel die aanleg, dat ideaal voorhoudt. Is het in de opvoeding aanvankelijk zo, dat de richting van het leven van het jonge kind vanuit de opvoeders bepaald wordt, waar het kind nog geen eigen richting heeft, geleidelijk aan wordt meer en meer rekening gehouden met wie en wat het kind zelf is. Dat wil evenwel niet zeggen dat bij iedere volwassene het besef geheel aanwezig is, hoe hij zijn leven moet inrichten. In het algemeen kan niemand dat alleen en zonder hulp geheel vinden. Voor een ontplooiing van het menszijn is de ander dringend nodig; wat onbewust aanwezig is, wordt door contact met hem gewekt. Die ander is meestal iemand uit de meest direkte omgeving: de vrouw resp. man, de vriend. Waar nu iemand de richting verloren heeft, de weg naar zichzelf en de ander niet meer kan vinden, daar kan die ander de helpende hand bieden. Deze hulp kan niet plaats vinden door een tevoren vaststaande oplossing aan te bieden, door één speciale richting uit te sturen; werkelijke hulp bij het ontplooiën van het menszijn is alleen daar waar rekening wordt gehouden met de eigen weg die ieder gaat.

Daarom is er nu humanistische geestelijke verzorging. *Humanistisch* want georganiseerd door het Humanistisch Verbond, en gebaseerd op menselijkheid en medemenselijkheid — met geen ander uitgangspunt dan de situatie van het contact tussen twee mensen. Humanistisch ook omdat met het menszijn gegeven is het mede-menzijn, met het bestaan als mens de opgave er iets van te maken. Het is *geestelijke* verzorging omdat er niet in de eerste plaats een beroep gedaan wordt op de lichamelijke of psychische hoedanigheden van de mens, maar op zijn *gehele* zijn, zijn diepste kern, zijn wezenlijke zelf, dat wij geest noemen. De geest is de totaliteit van de mens, waarin alle functies hun plaats vinden. Vanuit zijn geest ontmoet de mens de ander, beschouwt hij leven en wereld; hier ligt de oorsprong van levens- en wereldbeschouwing. Het is niet de taak van een geestelijke verzorging om lichamelijk of psychische gebreken te cureren, te genezen, maar om de plaats die deze mens in zijn wereld inneemt, waar te maken, te doorlichten en te realiseren.

Waar de humanistische geestelijke verzorging optreedt, of het nu in gevangenissen, asylen, ziekenhuizen, kazernes, arbeiderskampen of in de „gewone” maatschappij is, is het de taak van de geestelijk raadsman of -raadvrouw 'te trachten de client met zijn bestaan te verzoenen. Dat verzoenen wil niet zeggen een goedkope aanpassing, maar een appel op de mens om wat hij in zich draagt aan mogelijkheden te ontplooiën. Het komt nogal eens voor, dat iemand de aansluiting mist, dat hij alleen staat, dat hij op een dood spoor is geraakt. Wanneer hij dan wil trachten weer de zin van zijn leven te ontdekken, dan bestaat voor hem de mogelijkheid zich te wenden tot de humanistische geestelijke verzorging. De raadsman komt als regel niet uit zichzelf naar iemand toe: voorwaarde is altijd de eigen bereidheid van de client. In de praktijk

Het begon 2 januari 1963, dank zij bijzondere bijdragen aan het Steunfonds. Een geestelijk raadsman was aangesteld, die zich geheel aan dit werk geven kon. En al gauw kwam een gestadig toenemend aantal mensen op hem af. Langs verschillende wegen kwamen zij. Via Humanitas en via de Sociale Raad. Gestuurd door hun werkgevers en door diverse leden van het H.V. Mannen zowel als vrouwen, van de eerste iets meer. Twee derde van het totale aantal was de vijftig gepasseerd.

Hun moeilijkheden waren van uiteenlopende aard. Typerend voor een streek, waar veel mensen van buiten zich komen vestigen, was het grote aantal gesprekken met als onderwerp het geen contact kunnen krijgen met anderen en de daarmee gepaard gaande gevoelens van eenzaamheid. Daarnaast kreeg de raadsman vaak te maken met het moeilijke oud worden en met de stijgende nood, als het levenseinde nabij is. Huwelijksmoeilijkheden en de problemen van het ongehuwd zijn en blijven werden ook dikwijls ter sprake gebracht. Ook kwam het nog al eens voor, dat de cliënt praten wilde over zijn twijfel inzake geloof en levensbeschouwing. Het duurde niet lang, voordat de raadsman wist, dat zijn werk, hoe moeilijk ook, zin had. Maar er was meer te doen. Er waren medewerkers nodig, vrijwilligers. Ook binnen het H.V. was er veel, dat aandacht vroeg: Een verdere uitbouw van het contactbezoek in de gemeenschappen, intensivering van het zieken- en bejaardenbezoek, uitbreiding van het gespreksgroepenwerk en scholing van gespreksleiders. In de loop van dit jaar reeds is het duidelijk geworden, dat op deze terreinen als vanzelf mensen naar voren komen, die bereid en in staat zijn een stuk van het veelomvattende werk op zich te nemen. Dat hierbij de hulp van de gemeenschapsbesturen onmisbaar is spreekt vanzelf.

Aan bijeenkomsten van gespreks- groepen en het vormen van gespreks- leiders, waarbij de hulp van de heren Schonk en De Leede van grote waarde bleek, wordt veel aandacht besteed. Een nuttige arbeid, waarvan de geestelijke verzorging in dit snel zich uitbreidende woongebied de vruchten zal plukken, al was het alleen maar, doordat langs die weg de

kan het iemand nog wel eens onnodig moeilijk gemaakt worden de raadsman te benaderen, door allerlei regels die van overheidswege zijn gesteld (bv. in de gevangenissen) en waaraan men moet voldoen. Desondanks doen jaar in jaar uit meer mensen een beroep op het Hum. Verbond. Duizenden, meestal niet eens lid van het Verbond, maar zonder meer buitenkerkelijk, zoeken op deze wijze steun voor hun geestelijke moeilijkheden. Het apparaat van beroepskrachten en vrijwilligers wordt steeds uitgebreid.

Het is de taak die het Humanistisch Verbond op zich heeft genomen zonder enige bijbedoeling als het verbreiden van bepaalde meningen of het vergroten van het ledental. Het is een dienst aan de medemens, met als uitsluitend doel voor ogen het van binnen uit verhelderen en leefbaar maken van de situatie waarin ieder mens staat.

Dr. W. van Dooren

OOK IN DE GEVANGENIS

Een lelijk, somber, negentiende eeuws gebouw, omgeven door hoge muren. Wat er aan ramen te zien is, zwaar getralied. Afwerend, onvriendelijk. De gevangenis. De toegang via de portiersloge; deur open, deur dicht. Weer een deur open, deur dicht. Dit herhaalt zich nog tweemaal alvorens de eigenlijk gevangenis is bereikt. Zij wordt bevolkt door enkele honderden mannen, oude en jonge, ruwe en zachtzinnige, eenvoudige en ontwikkelde, ervaren en nieuwelingen, vermogens- en zedendelinquenten, enkele geweldplegers. Een zeer gevarieerd gezelschap van ontspoorde en gestruikelden die alleen gemeen hebben dat zij de maatschappelijke regels hebben overtreden en daardoor hun vrijheid voor kortere of langere tijd zijn kwijtgeraakt. Zij leven in gedwongen gemeenschap met niet zelf uitgekozen medemens, voortdurend bewaakt, bespied, verboden en bevolen door hen, die belast zijn met de handhaving van rust en orde in de inrichting.

Hoewel vele bewoners dit leven schijnbaar moeiteloos en onverschillig ondergaan en het gestichtspersoneel veelal zijn uiterst moeilijke taak zo menselijk mogelijk verricht, voelt de bezoeker onmiddellijk de spanning die er heerst, die soms hoog is, soms minder, doch die nimmer geheel afwezig is.

raadsman spoedig een groep van bewakende helpers om zich heen zal hebben.

Het is wel bijzonder gelukkig, dat met dit werk een aanvang kon worden gemaakt. Dit zal ook elders moeten gebeuren. Wie helpt ons daarmee?

(naar gegevens van de heer J. Koops, geestelijk raadsman in het Rijnmondgebied)

In dit milieu verschijnt de geestelijk raadsman. Hij behoort niet tot het personeel noch tot het reclasseringsapparaat waartegenover men toch vaak enigszins wantrouwend of terughoudend staat in verband met de relatie tot „justitie“. De geestelijke raadsman vertegenwoordigt de vrije maatschappij, of eigenlijk meer dan dat; hij komt als belangstellend medemens, heeft niet de afwerende en veroordelende houding van de maatschappij; hij komt niet om te berispen, te beleren of te verbeteren, maar om te luisteren, te begrijpen en te trachten gezamenlijk de, vaak niet bewuste, problemen te onderkennen en zodoende het zelfinzicht te ontwikkelen en het zelfvertrouwen te herstellen of aan te moedigen. Aanvankelijk aarzelend en voorzichtig, ontwikkelt het contact zich soms tot grote vertrouwelijkheid en het is verheugend dat meermalen, vooral bij langere contacten, duidelijk wordt dat bij de gedetineerde een proces op gang is gebracht dat het bereiken van een positieve levenshouding mogelijk maakt. Of dit ook werkelijk bereikt wordt, onttrekt zich veelal aan de waarneming van de geestelijke raadsman wiens contact met de gedetineerde in de meeste gevallen eindigt met diens vertrek.

Doch tijdens het contact is het vaak hartverwarmend te constateren hoe aan deze gesprekken gehecht en hiernaar zelfs verlangd wordt, ook door de quasi-onverschilligen en onverschijnlijk negatieven, en hoe zich af en toe in die gesprekken duidelijke tekenen voordoen van een ontwikkeling in positieve zin. Als dit gebeurt voelt de raadsman zich beloond en is hij in staat het uitblijven van een merkbare ontwikkeling van contacten met andere gedetineerden te verwerken en zijn werk met blijmoedigheid en toewijding voor te zetten.

Mr. J. Gerritsen

ZIEKEN- EN BEJAARDENBEZOEK

Ik weet dat vele lezers hierbij denken: „.....maar aan mijn bed geen humanistische ziekenbezoekster“ of „s.v.p. geen extra belangstelling omdat ik ouder ben dan 65 jaar“. Wij accepteren dit volkomen en dringen ons noch bij leden noch bij andere buitenkerkelijken op. In het algemeen is er geen principieel verschil tussen zieke en gezonde mensen of tussen jongeren en ouderen. Maar door de abnormale toestand van het ziek zijn of door verschijnselen die met het ouder worden gepaard gaan, is het mogelijk dat er meer behoefte ontstaat aan persoonlijke belangstelling of hulp van anderen. Door de ziekte kan men bang worden om te sterven; men vreest een zeer lang ziekbed of een blijvende invaliditeit. Men kan zorgen hebben voor het gezin dat achterbleef of voor het werk dat nu afgebroken moest worden.

Familieleden, artsen, of verpleegsters verzekeren wel dat alles in orde komt, maar is dat wel zo? Het kan bevrijdend werken om hierover eens te praten met iemand die rustig luistert. Een andere zieke zal in de gedwongen rust behoefte krijgen om zich te bezinnen over problemen van geestelijke aard, waar men in het drukke alledaagse leven nooit helemaal aan toe kwam. Misschien kan de ziekenbezoeker door een gesprek meehelpen om hiermee verder te komen.

Bij vele bejaarden is de lichamelijke achteruitgang dikwijls de oorzaak van veel moeilijkheden. Men hoort of ziet minder goed, het lopen gaat minder en bij alles wat men vroeger zelf deed, heeft men nu hulp van anderen nodig. Vooral indien het noodzakelijk wordt om opgenomen te worden in een bejaardentehuis voelen velen zich zeer ongelukkig. Naast geestelijke hulp en steun bestaat het werk van de zieken- en bejaardenbezoeker in vele gevallen echter „slechts“ uit een vriendelijk woord, een belangstellend praatje, het posten van een brief waar haast bij is, of in het meebrengen van wat bloemen bij iemand die daar nooit eens mee verwend wordt. Veel zieken en bejaarden krijgen voldoende aandacht. Onze taak is het om die zieken en die bejaarden te bezoeken die snakken naar een beetje belangstelling en warmte.

A. Treurniet-Wiersma

PROBLEMEN

„Aan het bureau voor levens- en lotsverbetering". Zo werd ons bureau aangesproken door een zaak, die ons iets geleverd had. Wat zou er omgegaan zijn in degene die dit schreef in plaats van: „bureau voor levens- en gezinsmoeilijkheden op humanistische grondslag"? Vermoedelijk, dat het bureau dient om beter te worden. En dat het gaat om zulke essentiële zaken als „leven" en „lot".

Toegegeven, dat de naam niet voldoende duidelijk maakt voor welk soort moeilijkheden men kan aankloppen. Welke *achtergrond* het bureau heeft, is wel duidelijk aangegeven.

Dat betekent dat men weet van welke gedachtenwereld uit hulp verstrekt wordt. Voor onze cliënten blijkt dat te betekenen de verwachting, dat de eigen opvattingen op levens- en wereldbeschouwelijk gebied gerespecteerd zullen worden. Het betekent ook iets voor de praktijk van het leven: b.v. dat het huwelijk geen sacrament is. Dat sexualiteit op zichzelf noch goed noch verkeerd is.

Niet voor niets wordt hier als voorbeeld het huwelijk genoemd. Huwelijksmoeilijkheden vormen nl. meer dan de helft van de problemen waarvoor men zich tot deze bureaus wendt.

Wat wordt daar dan gedaan?

„U bent er toch om zoveel mogelijk weer te lijmen", wordt wel eens gezegd: „Het moet toch uw bedoeling zijn de echtgenoten weer tot elkaar te brengen", zegt een ander. Hoe keurig deze formulering ook lijkt, meestal betekent het: „M'n man (m'n vrouw) is fout en maakt u hem (haar) nu eens even duidelijk, dat hij (zij) zich anders gedragen moet".

In principe hebben we hier maar één antwoord op: „We lijmen niet; we scheiden niet. We willen iedere echtgenoot graag helpen uitzoeken, waar de oorzaak van de moeilijkheden ligt en wat daar wel of niet aan gedaan kan worden." Het bureau is niet de instantie, die de andere echtgenote „op het matje roept".

Daar gaat het om de persoonlijke problematiek van iedere echtgenoot en de wijze waarop mensen, ieder

met „eigen"-aardigheden, op elkaar inwerken.

Wie zijn de *medewerkers* aan deze bureaus? In de eerste plaats sociale werkers (het vrouwelijk wordt genomen, omdat er maar heel weinig mannen in dit werk zijn), die na de gewone opleiding nog verder hiervoor opgeleid zijn. Zij zijn het die men te spreken krijgt. Zij werken in een staf met psychiater en geestelijke raadsman. De psychische problematiek speelt bij dit soort moeilijkheden altijd zo'n grote rol, dat de psychiatrische kijk op het probleem niet gemist kan worden. De bedoeling van de teambespreking is, dat zoveel mogelijk facetten van het probleem belicht kunnen worden, zodat er een veelzijdige visie op verkregen wordt.

Door wie wordt dit alles *betaald*? In de eerste plaats voor een klein deel — door de cliënten. Het te betalen bedrag wordt vastgesteld volgens een glijdende schaal, zodat ieder naar vermogen bijdraagt. Dan geeft de overheid in zijn verschillende geledingen subsidie voor dit werk. En de huma-

nistische bureaus krijgen steun van de plaatselijke gemeenschappen en afdelingen van het Humanistisch Verbond en Humanitas. Tenslotte moet er dan nog een beroep gedaan worden op particulieren.

Meer dan de helft van de cliënten komt wegens huwelijksproblemen, schreven we. Waarvoor kan men zich nog meer tot zo'n bureau wenden? Samenvattend zou men dat kunnen noemen: voor *aanpassingsmoeilijkheden*. Als iemand in veranderde levensomstandigheden komt, kost het tijd eer men daaraan gewend is. Die veranderde levensomstandigheden kunnen velerlei zijn: een verhuizing, invaliditeit, dood van de echtgenoot, gescheiden zijn, om een aantal mogelijkheden te noemen. Ook hen willen de bureaus graag van dienst zijn.

In deze gevallen — zo min als in de huwelijksproblematiek — kan er niet getoverd worden. Maar met veel inspanning van cliënt en medewerkers samen kunnen wel situaties dragelijk gemaakt worden.

E. Vrind-van Praag.

**STICHTING STEUNFONDS
PRAKTISCH HUMANISME
AMERSFOORT**

GIRO 6168

Op voorstel van het bestuur van de Internationale Humanistische en Ethische Unie (IHEU) zal het vierde congres plaats vinden in Parijs in augustus 1966. Het betreft hier een afwijking van de regel om met tussenpozen van 5 jaren een dergelijk congres te houden. Maar aangezien één der aangesloten organisaties, de franse Ligue de l'Enseignement in 1966 honderd jaar bestaat, heeft deze er op aangedrongen als gastvrouw te mogen optreden. Het bestuur van de IHEU heeft gemeend op deze uitnodiging te moeten ingaan en daarom het vierde congres een jaar eerder te houden.

Zowel in België, Engeland als in de Verenigde Staten wordt door de hu-

manistische organisaties de geestelijke verzorging ter hand genomen. In België is een aantal raadslieden tot de gevangenen toegelaten. Hoewel ook eerder raadslieden voor buitenkerkelijken werden aangetrokken, is dit de eerste keer dat de autoriteiten de benoeming in overleg met het Belgische Humanistische Verbond regelden.

Aan de IHEU is door de betreffende afdeling van de Verenigde Naties verzocht een vertegenwoordiger te zenden naar de te houden bijeenkomst over de Rechten van de Mens in mei 1964 in Kabul, Afghanistan. Aan de Indiase organisatie is gevraagd hiervoor iemand aan te wijzen.

Uw taak: hun toekomst!

Centrum voor Humanistische Vorming

Bijdrage: f 3,75 per jaar.

Giro 60 84 68, t.n.v. het Centrum, Oudegracht 152, Utrecht.

OVERDRUKKEN „KADER”

Van de in het blad voor functionarissen „Kader” verschenen artikelen van C. H. Schonk „Benadering van buitenkerkelijken over humanisme en Humanistisch Verbond” en van J. de Leede „Oriëntatie in het groepswerk” zijn nog in beperkte mate gratis overdrukken beschikbaar.

Belangstellenden kunnen exemplaren aanvragen bij het Centraal Bureau, Oudegracht 152 te Utrecht.

CURSUS VOOR SPREKERS

Onze aankondiging van een sprekerscursus, om de dringend noodzakelijke aanvulling en verjonging te verkrijgen, heeft al een aantal kandidaten opgeleverd. Maar er moeten er meer komen, vooral uit het Noorden en Oosten. Bij voorkeur tussen de 30 en 40 jaar. De organisatie-secretaris, p/a Centraal Bureau, Oudegracht 152 te Utrecht wacht gaarne nog een aantal aanmeldingen af.

NOG EVEN GEDULD

Plaatsgebrek verhindert ons om al enkele antwoorden op de vraag: „wat betekent het humanisme voor mij persoonlijk?” op te nemen. Er zijn nog al wat brieven binnengekomen en wie er behoefte aan voelt, mag nog steeds proberen zijn antwoord in ongeveer 100 woorden te formuleren en aan de redacteur van dit blad te zenden.

VAKANTIE OP DE ARK VOOR BEJAARDEN

Zoals elk jaar is er ook in 1964 weer gelegenheid voor de oudere leden van het Verbond om hun vakantie op de Ark door te brengen. Daarvoor is een aantal weken gereserveerd t.w.: van 16 mei t/m 23 mei; van 23 mei t/m 30 mei; van 5 september t/m 12 september; van 12 september t/m 19 september.

De prijs voor deze vakantieweken bedraagt f 45,— exclusief een consumptiekaart van f 3,50, die recht geeft op 21 consumpties (koffie of thee). U kunt zich hiervoor opgeven bij de Ark, Belvédèrelaan 14, telef. 03412-2404.

Mocht u er voor voelen om naar de Ark te gaan, bespreek dan spoedig plaats. Het is snel volgeboekt.

VAKANTIE-PLANNEN

De B.W.C. (Buitenwerkcommissie) van het Humanistische Verbond organiseert in 1964:

A. Voor kinderen van 10 t/m 12 jaar:

Van 18 tot en met 25 juli een week in de Korenbloem te Elspeet.

De leiding berust bij mej. M. M. Könemann.

De prijs bedraagt f 49,—. Daarin is f 2,— zakgeld begrepen.

Voor verdere bijzonderheden kunt u zich wenden tot het Centraal Bureau - Oudegracht 152, Utrecht.

B. Voor jongeren van 12 t/m 15 jaar: 3 tentenkampen

1e kamp van 20—30 juli

2e „ „ 31 juli—10 aug.

3e „ „ 10 aug.—20 aug.

De prijs voor deze tentenkampen (10 dagen) bedraagt f 56,—.

Het terrein is gelegen op één van de mooiste punten op Schouwen.

Uitsluitend voor deze kampen verkregen (romantisch, zonder moderne accommodatie).

Aanmelding bij mevrouw E. Plettenberg-Sweid, Saffierstraat 76-I, Amsterdam Zuid, telefoon (020) 738369.

C. Voor jongeren van 16—17 jaar. 1e Trektocht Denemarken (volgeboekt)

2e Trektocht België van 3 t/m 17 augustus. Leiding Frans Doeelman.

Kosten f 90,— per persoon.

Vertrek: 10.30 v.m. uit 's-Hertogenbosch.

Aanmelding Mevr. E. Plettenburg-Sweid. (zie boven)

De kwart-voor-tien-en-humanist
vertelt waar hem de ziel van gist.
Dat hartig woordje van de week
maakt velen in het land van streek.
Mijn buurman, echter, is 't om 't even.
Die zegt:
Wat maakt die man een geestelijk leven!
(Uit de Zeevink, blad van Den Helder)

In *Leiden* blijken de bezinningsbijeenkomsten onder leiding van Dr. Cohen één keer per maand op een zondagmorgen nog steeds belangstelling te trekken. Men is al aan de derde jaargang bezig en het aantal bezoekers vermindert niet. Wie in de buurt woont moet er beslist eens heen gaan.

Onze kleine gemeenschap *Nieuwe-Niedorp* werkt voor haar bijeenkomsten veel samen met andere verenigingen. Zo heeft men pas een aantal lezingen over kinderpsychologie gehouden.

In het blad van *Voorburg/Rijswijk* lezen we, dat binnenkort met de bouw van een algemeen bejaardentehuis zal worden begonnen. Leden van onze gemeenschap zitten in het bestuur van de stichting.

Op gespreksavonden in *Amersfoort* wordt geregeld een daarvoor geschikte radiotoespraak in de rubriek „Geestelijk Leven” besproken, die eerst op de band is opgenomen en opnieuw wordt afgedraaid.

Als de toestemming afkomt, en dat zit er wel in, zal binnenkort op het Erasmus-Lyceum in *Almelo* met vormingsonderwijs begonnen worden. Er komt beweging in.

Hengelo, waar het aantal activiteiten regelmatig toeneemt, gaat ook zijn krachten wijden aan een zgn. self-survey, een onderzoek naar plaatselijke omstandigheden, die wensen en mogelijkheden aan het licht kunnen brengen.

Tiel gaat ernst maken met de ledenwerving. Ook daar zijn wel mogelijkheden meent een lid, die er wat aan wil gaan doen.

Opgefrist door de conferentie in *Utrecht*, meent de secretaris van *Leeuwarden*, dat het tijd wordt om ook deze gemeenschap wat uit te breiden. Vandaar een dringend verzoek aan de leden, of althans enkelen, om op informatie van belangstellenden uit te gaan.

Ook *Dordrecht* profiteert van de verhoogde belangstelling voor het Verbond. Enkele nieuwe leden, verhogingen van contributie en verzoeken om inlichtingen.

Zwolle heeft met spijt afscheid genomen van zijn energieke voorzitter Warburg, die een functie in *Den Haag* heeft aanvaard. Zijn opvolger is al op zijn post, dat was hij trouwens al meerdere jaren.

Het kan niet op in *Soest/Baarn*. Dank zij de activiteiten van in hoofdzaak één man, gaat de groei door en zijn er thans 150 leden. In enkele jaren een verdubbeling.

Bij het blad van *Den Helder* (met die mooie naam *Zeevonk*) valt in en om in het niet. Daar geven ze maar

liefst elke maand 8 bladzijden stevige kost, die weer de stof leveren voor vele gespreksavonden.

Zij het wat laat, maar we wisten het niet eerder, ontdekten we dat *Amsterdam-West* voor de alleenstaande leden een kerstbijeenkomst op touw zette. Belangrijk genoeg om elders in dit blad er nog een stukje over op te nemen.

Maar liefst 64 nieuwe leden werden in „De Gemeenschap” het blad van de federatie *Den Haag* welkom geheten. En daarin hadden alle vier de gemeenschappen hun aandeel.

En we besluiten met *Terschelling*. Daar werd de gemeenschap enkele jaren geleden opgeheven, maar er is een lid, die daar geen vrede mee heeft en weer poogt om er leven in te blazen.

Humanistische Correspondentiekring

voor huwelijkscontacten

opgericht door het Humanistisch Verbond, verleent bemiddeling bij het leggen van contacten tussen personen, die een huwelijkspartner zoeken.

Inlichtingen postbus 210, Utrecht. Gaarne 24 cent aan postzegels insluiten.

UIT DE GEWESTEN

Zuid-Holland-Noord houdt op zondag 5 april in *Leiden* een studiedag over het onderwerp „Discriminatie”. Inleider is dr. P. Thoenes. Het programma vermeldt nog veel meer, een lunch, verzorgd door de gemeen-

GEEN LANDDAG?

Ten zij er een wonder gebeurt, ziet het er naar uit, dat in 1964 de traditionele landdag op Hemelvaartsdag (7 mei) niet zal plaats vinden. Dat is jammer, want de belangstelling was meestal groot genoeg. Maar aangezien wonderen alleen maar gebeuren als ze door iets worden veroorzaakt, zou het misschien toch nog kunnen. Welk gewest durft het aan?

schap Leiden, volksdansen door een dansgroep en een causerie met dia's. Wie dit niet wil missen, moet zich met spoed bij de gemeenschapssecretariaten aanmelden.

In *Utrecht/Het Gooi* zijn plannen in de maak voor een vrouwendag op 14 april in *Utrecht*. Nadere mededelingen komen nog via de gemeenschappen. En als het lukt is er in juni een familiedag, waarvoor *Tiel* is uitgezocht.

Friesland maakt ernst met het contact voor de algemene leden, blijkt uit het jaarverslag. Eén van de bestuursleden van het gewest besteedt veel tijd, om ze allemaal te bezoeken, en na te gaan, of er mogelijkheden voor het vormen van werkgroepen bestaan.